

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Hanna Flisikowska

Protokolant starszy sekretarz sądowy Anna Krzemińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 marca 2018 roku w Poznaniu

sprawy z powództwa **B. Z. (1), J. R., S. R.**

przeciwko (...) **Sp. z o.o. z siedzibą w P.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki B. Z. (1) kwotę 76.342,15 złotych (siedemdziesiąt sześć tysięcy trzysta czterdzieści dwa złote i piętnaście groszy) tytułem nakładów na rewitalizację akustyczną wraz z :
 - a. ustawowymi odsetkami od kwoty 25.000 złotych od dnia 1 marca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
 - b. ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 51.342, 15 złotych od dnia 11 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty,
2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów J. R. i S. R. kwotę 76.342,15 złotych (siedemdziesiąt sześć tysięcy trzysta czterdzieści dwa złote i piętnaście groszy) tytułem nakładów na rewitalizację akustyczną budynku wraz z :
 - a. ustawowymi odsetkami od kwoty 25.000 złotych od dnia 1 marca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
 - b. ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 51.342, 15 złotych od dnia 11 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty,
3. oddala powództwo co do części odsetek ustawowych w zakresie rozszerzonego powództwa za okres od dnia 1 marca 2014 r. do dnia 11 stycznia 2018 r.,
4. obciąża kosztami procesu w całości pozwanego, przy czym szczegółowe rozliczenie tych kosztów pozostawia referendarzowi sądowemu.

SSO Hanna Flisikowska

UZASADNIENIE

Powodowie B. Z. (1), J. R. i S. R. reprezentowani przez fachowego pełnomocnika, w pozwie z dnia 27 lutego 2014 r. wnieśli o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że są właścicielami nieruchomości położonej w strefie wewnętrznej strefy ograniczonego użytkowania utworzonej w związku z funkcjonowaniem (...).

Na skutek utworzenia tego obszaru nieruchomości objęte tą strefą pozbawione są ochrony akustycznej, albowiem występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasów ustanowionych przepisami Rozporządzenia.

W konsekwencji wskazano, że powódka B. Z. (1) domaga się od pozwanego kwoty 50.000,00 złotych w tym 25.000,00 złotych tytułem odszkodowania za spadek wartości nieruchomości i 25.000,00 złotych tytułem konieczności poniesienia nakładów akustycznych na nieruchomość, a powodowie J. i S. R. (solidarnie) domagają się na swoją rzecz 50.000,00 złotych, w tym 25.000,00 złotych tytułem odszkodowania za spadek wartości nieruchomości i 25.000,00 złotych tytułem nakładów akustycznych na nieruchomość. Jako podstawę prawną swoich roszczeń powodowie wskazali art. 129 ust. 2 oraz art. 136 ust. 3 w zw. z art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, a także art. 435 k.c. w zw. z art. 322-325 powołanej wyżej ustawy. (k. 1-23)

W odpowiedzi na pozew z dnia 26 marca 2013 r. pozwany (...) Sp. z o. o. w P. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania nie przesądza jeszcze o jego odpowiedzialności, albowiem nie wynika z niego automatycznie powstanie konkretnej szkody. W ocenie pozwanego, objęcie strefą ograniczonego użytkowania nieruchomości powodów, niesie dla nich również pozytywne skutki poprzez monitorowanie i kontrolowanie poziomu hałasu. Odnosząc się do poziomu hałasu określonego w rozporządzeniu o wprowadzeniu strefy, pozwany podniósł, że natężenie to dotyczy najgorszej, hipotetycznej doby w roku, przy rozwoju lotniska do 2034 r. Zdaniem pozwanego faktycznie wyznaczona granica hałasu może nie zostać nigdy osiągnięta. W zakresie sytuacji akustycznej wokół lotniska, pozwany wskazał na podejmowane przez siebie działania mające na celu ograniczenie poziomu hałasu. Podniósł, że od 2013 r. nastąpił spadek operacji lotniczych. Pozwany zakwestionował również żądanie dotyczące nakładów na rewitalizację akustyczną budynku, podnosząc, że nie jest wykluczone, iż zastosowane w budynku powodów rozwiązania techniczne są wystarczające dla zapewnienia komfortu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej. Podniósł również, że w dacie ustanowienia strefy ograniczonego użytkowania nie doszło do naruszenia standardów jakości środowiska, a zatem nie może być mowy o powstaniu szkody. (k. 124-143)

Pełnomocnik powodów po opinii biegłego R. D. w piśmie z 21 września 2015r. rozszerzył żądanie pozwu w zakresie odszkodowania za spadek wartości nieruchomości i wniósł o zasądzenie na rzecz powódki B. Z. (1) kwoty 83.208,00 złotych oraz na rzecz powodów J. i S. R. solidarnie kwoty 83.208,00 złotych wraz ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za spadek wartości nieruchomości. (k. 494 i następn.).

Wyrokiem częściowym z dnia 11 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził tytułem spadku wartości od pozwanego na rzecz powódki B. Z. (2) kwotę 83.208,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanego na rzecz powodów J. R. i S. R. kwotę 83.208,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 marca 2014 roku do dnia zapłaty (k. 693).

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2016 r., sygn. akt I ACa 650/16, na skutek apelacji pozwanego z dnia 10 marca 2016 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu w punkcie 1 tylko w zakresie rozstrzygnięcia o odsetkach, w ten sposób że zasądził ustawowe odsetki z tytułu opóźnienia od kwoty 25.000,00 zł od dnia 1 marca 2014 roku do dnia zapłaty, a od kwoty 58.208 zł od dnia 24 września 2015 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo o odsetki w pozostałej części, w punkcie 2 tylko w zakresie rozstrzygnięcia o odsetkach ten sposób, że zasądził ustawowe odsetki z tytułu opóźnienia od kwoty 25.000, 00 zł od dnia 1 marca 2014 roku do dnia zapłaty, a od kwoty 58.208,00 zł od dnia 24 września 2015 roku do dnia zapłaty, oddalił apelację pozwanego w pozostałej części oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnym pozostawił Sądowi I instancji w orzeczeniu końcowym (k. 869).

Pełnomocnik powodów po łącznej opinii biegłego z dziedziny akustyki w zakresie akustyki budowlanej, akustyki środowiskowej i akustyki środowiska zewnętrznego W. P. oraz biegłego z dziedziny budownictwa i szacowania nieruchomości Z. B., w piśmie procesowym z dnia 11 stycznia 2018 r. rozszerzył żądanie pozwu w zakresie odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych i wniósł o zasądzenie na rzecz powódki B. Z. (3) kwoty 76.342, 15 zł oraz na rzecz powodów J. R. i S. R. solidarnie kwoty 76.342,15 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych (k. 1096-1097).

Na dalszym etapie postępowania strony pottrzymały swoje stanowisko.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W 1987 r. powstało Przedsiębiorstwo Państwowe (...), które przejęło zarządzanie lotniskiem w Ł..

W 1996 r. rozpoczęto rozbudowę i modernizację terminalu (przeprojektowanie całego obiektu, zmiana funkcjonalności pomieszczeń, połączenie hal przylotów i odlotów) oraz podpisano porozumienia w sprawie utworzenia spółki (...). W dniu 11 lipca 1997 r. utworzono spółkę (...), której udziałowcami zostali Przedsiębiorstwo Państwowe (...), Miasto P. oraz Skarb Państwa.

W 2001 r. oddano do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nową płytę postojową.

W 2008 r. przystąpiono do rozbudowy terminalu pasażerskiego i dostosowano infrastrukturę do obsługi ruchu w strefie S..

W dniu 28 lutego 2011 r. (...) Dyrektor Ochrony Środowiska w P. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)”.

W kwietniu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę terminalu pasażerskiego, a w czerwcu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę płaszczyzn lotniskowych. W lipcu 2012 r. rozpoczęto kontynuację rozbudowy terminalu pasażerskiego - początek prac przy budowie nowej sortowni bagażu oraz rozbudowie strefy odlotów.

Rozwój lotniska w kolejnych dziesięcioleciach skutkowało wzrostem liczby pasażerów obsługiwanych przez port lotniczy. W 2000 r. skorzystało z niego 227.847 pasażerów, przy liczbie 13.225 operacji lotniczych. W 2008 r. natomiast z portu skorzystało już 1.274.679 pasażerów, a operacji lotniczych odnotowano w liczbie 23.609. W 2012 r. z portu skorzystało 1.595.221 pasażerów i odbyło się 25.261 operacji lotniczych.

Lotnisko cywilne P. - Ł. jest własnością pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

Okoliczności bezsporne, a nadto **dowód:** informacyjne przesłuchanie za stronę pozwaną G. B. – k. 246, zeznania świadka M. D. –k. 249-250)

W dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P..

Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P., którego zarządcą jest (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.. Przedmiotowa uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: (1) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; (2) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; (3) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 50 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (4) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 40 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska.

Na obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: (1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 60 dB oraz dla nocy LAeqN = 50 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB oraz dla nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy terenu lotniska.

W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci: obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. W uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Powyższa uchwała weszła w życie w dniu 28 lutego 2012 r.

Okoliczności bezsporne, a nadto **dowód:** zeznanie świadka M. D. – k. 249-250 i przesłuchanego za pozwanego G. B. – k. 246- 249)

Powódka B. Z. (1) jest właścicielem 1/2 części, a powodowie J. i S. R. także w 1/2 części udziału (na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej), właścicielami nieruchomości położonej w P., przy ulicy (...) (działka gruntu (...)) i nr 41 (działka gruntu (...)).

Dowód: informacyjne przesłuchanie powódki B. Z. (1) – k.259-260, wypis z rejestru gruntów – k. 35, zaświadczenie z 11.02.2014r. – k. 27 wraz z mapami ewidencyjnymi – k. 28-29, wydruk księgi wieczystej nr (...) – k. 30-34

Nieruchomość powodów jest zabudowana jednorodzinny domem w zabudowie bliźniaczej, o dwóch kondygnacjach nadziemnych, niepodpiwniczonym, o powierzchni użytkowej 208,47 m² wraz z budynkiem gospodarczym w zabudowie wolnostojącej o jednej kondygnacji nadziemnej, niepodpiwniczonym o powierzchni 18 m² i budynkiem mieszkalnym jednorodzinny oraz budynkiem pawilonu handlowo- usługowego dobudowanym do budynku mieszkalnego nr (...) o powierzchni 39 m². W oparciu o podział quod usum powódka B. Z. (1) zajmuje część nieruchomości położoną przy ulicy (...), a powodowie J. i S. R. odpowiednio przy ulicy (...). Łączna powierzchnia ww. działek wynosi 1.511 m². Powyższa nieruchomość położona jest na obszarze na którym obowiązywał miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i teren ten był przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną przy czym istnieje możliwość lokalizacji drobnych usług rzemieślniczych o szerokości 8 m od ulicy (...).

Dowód : opinia biegłego R. D. z 13.04.2015r. – k. 268-304, zeznania biegłego R. D. – k. 468 -469, wypis z rejestru gruntów – k. 35, zaświadczenie z 11.02.2014r. – k. 27 wraz z mapami ewidencyjnymi – k. 28-29, wydruk księgi wieczystej nr (...) – k. 30-34

Zgodnie z załącznikiem nr 7a do uchwały Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12, opisana powyżej nieruchomość znajduje się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska P. - Ł. w P..

Okoliczność bezsporna.

Budynki mieszkalne powodów dla stanu aktualnego nie spełniają wymogów Polskiej Normy PN-B- (...) - 3:1999 („Akustyka budowlana. Ochrona przed hałasem w budynkach”) z zakresu izolacyjności akustycznej dla stanu izolacyjności akustycznej określonej aktualnie. Dla stanu przed wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, budynki powodów spełniają wymogi Polskiej Normy (...) („Akustyka budowlana. Ochrona przed hałasem w budynkach”) z zakresu izolacyjności akustycznej, dla stanu izolacyjności akustycznej określonej aktualnie. Z kolei na rok 2034 budynki nie spełniają wymogów Polskiej Normy (...) („Akustyka budowlana. Ochrona przed hałasem w budynkach – Część 3 : wymagania dotyczące izolacyjności akustycznej przegród w budynkach i elementów budowlanych”) z zakresu izolacyjności akustycznej dla stanu izolacyjności akustycznej określonej aktualnie.

Budynek mieszkalny powodów wymaga nakładów związanych z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P. oraz rozbudowy i eksploatacji tego lotniska w celu dotrzymania ww. norm co do izolacyjności akustycznej. W budynku powodów koniecznym jest wymiana okien oraz drzwi balkonowych na okna i drzwi o podwyższonej izolacyjności akustycznej. Tym samym wymiana stolarki okiennej, wykonanie instalacji wentylacyjnej wraz z kosztem robót przygotowawczych i wykończeniowych wynosi 76.342, 15 złotych dla jednego segmentu budynku mieszkalnego powodów. Konieczne przy tym jest zamontowanie wentylacji nawiewno-wywiewnej, gdyż wentylacja grawitacyjna nie działałaby poprawnie skoro okna muszą być szczelne i nie zapewniałyby poprawnej i właściwej wymiany powietrza w ciągu całego roku. Ten system wentylacji zawiera sterującą centralę wentylacyjną jednakże nie zawiera systemu odzysku ciepła.

Dowód: łączna pisemna opinia biegłego z dziedziny akustyki W. P. i biegłego Z. B. - k. 933-967, k. 972-1025, zeznania biegłych W. P. i Z. B. – k. 1103-1105,

Pismem z dnia 5 lutego 2014 r., powodowie wezwali pozwaną (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. do zapłaty odszkodowania z tytułu posadowienia należącej do nich, a opisanej powyżej nieruchomości w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania, w tym 300.000 złotych odszkodowania tytułem ubytku wartości nieruchomości i 150.000 złotych tytułem zwrotu nakładów koniecznych do zapewnienia właściwego klimatu akustycznego nieruchomości powodów.

Dowód: pismo powodów z dnia 5 lutego 2014 r.- k. 36

Przedstawiony stan faktyczny sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów.

Sąd ustalając stan faktyczny sprawy przy ferowaniu wyroku oparł się w decydującej mierze na dowodzie z opinii łącznej sporządzonej przez biegłych sądowych z zakresu budownictwa mgr inż. Z. B. i biegłego z zakresu akustyki W. P. oraz wymienionych wcześniej dokumentach tak urzędowych jak i prywatnych.

W konsekwencji informacyjne przesłuchanie strony powodowej i pozwanej było tylko jednym z elementów weryfikacji zebranego materiału dowodowego w sprawie.

Sąd uznał za wiarygodne co do zasady zeznania świadka **M. D.** dotyczące działań, jakie pozwany podejmuje celem zminimalizowania negatywnych skutków oddziaływania obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska cywilnego P. – Ł. w P..

Sąd jednak zaznacza, że zeznania tego świadka nie miały istotnego wpływu na rozstrzygnięcie sprawy albowiem nie odnosiły się bezpośrednio do istoty sporu, a mianowicie konieczności poniesienia nakładów celem rewitalizacji akustycznej budynków.

Niemniej jednak trzeba mieć na względzie, że żadne z wymienionych działań przedstawionych przez świadka nie doprowadziło do zniesienia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P., co wpłynąć musi na ostateczną ocenę ustalonego stanu faktycznego. Trzeba też mieć na uwadze, że część działań opisanych przez świadka ma odnieść pozytywne skutki dla mieszkańców obszaru dopiero w późniejszym czasie, ma charakter „docelowy”. Trudno zaś oczekiwać od osób zamieszkujących na terenie tego obszaru, że w zaufaniu do działań pozwanego

mających na celu poprawienie komfortu zamieszkania na terenie tego obszaru zrezygnują ze służących im roszczeń, na wystąpienie z którymi mieli 2 lata od dnia wejścia w życie uchwały Nr XVIII/302/12.

Sąd dał wiarę powołanym wyżej dokumentom oraz ich odpisom i kserokopiom, albowiem nie były przez strony kwestionowane, jak również nie budziły wątpliwości sądu co do ich prawdziwości i autentyczności. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Z kolei w świetle art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

W pełni przydatną dla rozstrzygnięcia sprawy okazała się opinia łączna sporządzona przez biegłych z zakresu budownictwa i akustyki wykonana przez Z. B. i W. P.. Na podstawie tej opinii, potwierdzonej zeznaniami biegłych na rozprawie w dniu 11 stycznia 2018 roku było możliwe ustalenie zakresu prac i ich wartości w zakresie rewitalizacji akustycznej nieruchomości powodów. Biegli przekonująco odpowiedzieli na wszystkie zarzuty stawiane przez pełnomocników obu stron procesu. Przede wszystkim Sąd uznał, za przekonujące i zasadne zastosowanie przez biegłego W. P. m.in. Normy (...), która od października 2015 r. wskazywana jest jako norma pomiarów akustycznych przez Polski Komitet Normalizacyjny już po wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania według stanu na 2034 r. Biegły dodatkowo podkreślił jednocześnie, że ta przyjęta przez niego metodyka oparta na tejże normie, była przez niego zastosowana w 40 innych opiniach wykonanych w 2017 roku i nie zakwestionowana przez Sądy w żadnym innym postępowaniu sądowym.

W ocenie Sądu zastosowanie tej normy było w pełni zasadne, gdyż chodzi w tym wypadku o warunki jakie ma spełnić nieruchomość powodów także w 2034 r. kiedy nastąpi docelowy i maksymalny zakres obciążeń lotami na pozwanym lotnisku cywilnym, przewidzianego w raporcie środowiskowym obejmującym aż 120 lotów dziennych. Nadto biegły sądowy W. P. wskazał, że zastosował ww. normę, gdyż norma (...), która została zaktualizowana w grudniu 2017 obecnie jest wykorzystywana jedynie do pomiarów wewnątrz budynku. W konsekwencji, w tym kontekście Sąd absolutnie nie znalazł powodów aby odmówić tej opinii waloru dowodowego dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z kolei biegły Z. B. odpowiadając na zarzuty strony powodowej wyjaśnił, dlaczego dokonał obliczeń jedynie dla jednego z segmentów budynku powodów, tj. dla segmentu budynku znajdującego się przy ulicy (...), a nie także dla budynku położonego przy ulicy (...). Biegły wskazał bowiem, że budynek powodów składa się z dwóch segmentów bliźniaczych o identycznym układzie pomieszczeń, co spowodowało, że biegły przyjął taką samą wartość nakładów koniecznych dla części budynku położonego przy ulicy (...), jak dla tego położonego przy ulicy (...) i brak było jakichkolwiek przesłanek aby wyliczać to samo ponownie dla drugiego bliźniaczego budynku. Wobec powyższych wyjaśnień biegłego, strona powodowa ostatecznie cofnęła wniosek o sporządzenie przez biegłego dodatkowego kosztorysu dla segmentu budynku przy ulicy (...) (k. 1104).

Odnosząc się zarzutów strony pozwanej, na rozprawie w dniu 11 stycznia 2018 roku biegły sądowy Z. B. w ocenie Sądu w sposób wyczerpujący i przekonujący wyjaśnił dlaczego koniecznym u powodów jest zastosowanie wentylacji nawiewno – wywiewnej z odzyskaniem ciepła opartej na centrali wentylacyjnej zamiast sugerowanych przez stronę pozwaną wentylacji grawitacyjnej z zastosowaniem nawiewników. Biegły sądowy wskazał między innymi, że nawiewniki okienne nie są wystarczającym rozwiązaniem, gdyż obniżają izolacyjność akustyczną okien nawet do 10 dB, a wentylacja grawitacyjna przez dłuższy czas w roku - z uwagi na wiele czynników zewnętrznych, takie jak różnice w temperaturze powietrza – nie funkcjonuje poprawnie.

Wobec powyższego, Sąd nie znalazł podstaw do przeprowadzenia dowodu z łącznej opinii innych biegłych z dziedziny akustyki oraz budownictwa i oddalił wniosek strony pozwanej w tymże zakresie (k. 1105). W ocenie Sądu, biegły W. P. wszechstronnie wyjaśnił dlaczego, zastosował Normę (...). Podkreślić także należy, że jest to nie tylko norma zalecana przez Polski Komitet Normalizacyjny, ale także od stycznia 2018 roku uważana za obowiązująca zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki. W ocenie Sądu zastosowanie powyżej normy przez biegłego W.

P. w opinii z dziedziny akustyki oraz kolejno dokonanie wyliczeń nakładów koniecznych przez biegłego Z. B. na tejże podstawie zostało w wyczerpujący sposób uzasadnione. W świetle powyższego Sąd uznał łączną opinię biegłych za jasną, logiczną oraz niezawierającą żadnych sprzeczności, a przeprowadzenie kolejnej opinii na tę samą okoliczność w sposób oczywisty zmierzałoby do przewlekłości postępowania.

Sąd nie widział potrzeby przeprowadzenia dowodów z urzędu. Strony bowiem były reprezentowane przez fachowych i profesjonalnych pełnomocników. Innymi słowy Sąd oparł się jedynie na materiale dowodowym zaofiarowanym przez strony. Jest to zgodne z obowiązującą zasadą kontryktoryjności.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 317 § 1 k.p.c., sąd może wydać wyrok częściowy, jeżeli nadaje się do rozstrzygnięcia tylko część żądania lub niektóre z żądań pozwu; to samo dotyczy powództwa wzajemnego.

W ramach wywiezionego powództwa powodowie zgłosili dwa żądania - odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości położonej w P. przy ulicy (...) oraz odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym powodów na tej nieruchomości.

W rozpoznawanej sprawie zakończono postępowanie w zakresie pierwszego z powyższych żądań poprzez wydanie w niniejszej sprawie przez Sąd wyroku częściowego z dnia 11 lutego 2016 roku, który uprawomocnił się w dniu 30 listopada 2016 roku, na skutek wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, sygn. akt. I ACa 650/16 (k. 869).

W tym stanie rzeczy wobec zakończenia postępowania dowodowego w zakresie drugiego z żądań powodów, zaistniały podstawy do wydania wyroku, w którym rozstrzygnięte zostało żądanie zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów kwoty po 76. 342,15 złotych tytułem nakładów na rewitalizację akustyczną nieruchomości powodów.

Na wstępie należy zaznaczyć, że legitymacja czynna powodów w niniejszym procesie nie budziła wątpliwości. Zgodnie bowiem z przepisem art. 129 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013.1232 j.t.), jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, wykupienia nieruchomości lub jej części, a także odszkodowania za poniesioną szkodę może żądać właściciel nieruchomości. Na podstawie art. 129 ust. 3 cytowanej ustawy, roszczenia powyższe przysługują również użytkownikom wieczystym nieruchomości, a roszczenie o którym mowa w ust. 2 także osobie, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości. Z kolei w myśl art. 136 ust 3 tejże ustawy 3. w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie. Wobec ustalenia w wyżej wskazanym wyroku, że powodowie ponieśli szkodę w postaci spadku wartości ich nieruchomości, ich legitymacja czynna rozciąga się również na roszczenie o zwrot nakładów koniecznych na rewitalizację akustyczną ich budynku.

Powódka B. Z. (1) jest właścicielem udziału w nieruchomości wynoszącego 1/2 części. Udział powodów J. i S. R. we własności nieruchomości wynosi także 1/2 części (na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej). W konsekwencji byli oni uprawnieni do dochodzenia od pozwanego odszkodowania z powyższego tytułu.

Legitymacja bierna pozwanego wynikała z przepisu art. 136 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska stanowiącego, że obowiązany do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości jest ten, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania. Niewątpliwie podmiotem tym jest w rozpoznawanej sprawie pozwana spółka, będąca właścicielem portu lotniczego, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń. Pozwany swej legitymacji biernej w toku procesu zresztą nie kwestionował.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że w dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P.. Obszar

ograniczonego użytkowania podzielony został na dwie strefy - wewnętrzną i zewnętrzną, w zależności od odległości od lotniska P. - Ł. i poziomu natężenia hałasu w danej strefie, a nieruchomość objęta postępowaniem, została zakwalifikowana do strefy wewnętrznej.

Dalej Sąd zauważa, że zgodnie z przepisem art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska z roszczeniem odszkodowawczym „można wystąpić” w okresie dwóch lat od wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Cytowany przepis ustawy wprowadza termin zawity, niebędący terminem przedawnienia, którego upływ ma ten skutek, że roszczenie to wygasa (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2008 r., II CSK 216/2008).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, że powodowie zgłosili pozwanemu roszczenie przed upływem terminu zawitego liczonego od daty wejścia w życie tego rozporządzenia.

Dokonali tego pismem z dnia 5 lutego 2014 r. (k. 36). Jako załącznik pozwu złożono kserokopię tego pisma wraz z dowodem nadania tego pisma w placówce pocztowej, co jak wynika z pieczęci nastąpiło w dniu 6 lutego 2014r. Sąd zatem nie miał wątpliwości, że owe pismo zostało doręczone pozwanemu przed upływem dwóch lat od wejścia w życie rozporządzenia ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania.

Wskazać należy, że związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania pozostaje nie tylko obniżenie wartości nieruchomości wynikające z zawężenia granic własności na skutek wejścia w życie uchwały, lecz również obniżenie wartości nieruchomości na skutek ograniczeń przewidzianych w treści takiego rozporządzenia. Skutkiem wejścia w życie uchwały jest nie tylko konieczność poddania się przewidzianym w nim wprost ograniczeniom, ale również konieczność znoszenia immisji przekraczających standard jakości środowiska, którym - w razie braku rozporządzenia - właściciel mógłby się przeciwstawić jako działaniom bezprawnym w świetle art. 174 ust. 1 Prawa ochrony środowiska. Szkodą podlegającą naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2 powołanej ustawy jest więc także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z faktu, że właściciel (użytkownik wieczysty) nieruchomości będzie musiał znosić dopuszczalne w tym obszarze immisje (np. hałas).

Na skutek wprowadzenia w życie powołaną wyżej uchwałą Sejmiku Województwa (...) obszaru ograniczonego użytkowania, nieruchomość powodów znalazła się w strefie wewnętrznej tego obszaru

(...) ta wiąże się nie tylko z ograniczeniami w korzystaniu z nieruchomości m.in. poprzez konieczność zapewnienia w budynkach mieszkalnych właściwego klimatu akustycznego, ale przede wszystkim z koniecznością znoszenia zwiększonej emisji hałasu, co w znaczący sposób obniża komfort życia w takim miejscu. Nie można przy tym porównywać hałasu powodowanego przez komunikację miejską, tramwaje, autobusy, czy też samochody do hałasu związanego z funkcjonowaniem lotniska. Hałas wywoływany przez starty, lądowania i przeloty samolotów nie jest związany z normalnym funkcjonowaniem miasta, nie jest dla miasta czymś zwykłym; docierając do nieruchomości o przeznaczeniu mieszkalnym i przekraczając normy emisyjne zawarte w obowiązujących przepisach zakłóca korzystanie z nieruchomości ponad tzw. „przeciętną miarę”.

Godnym podkreślenia jest fakt, że pozwany podejmuje środki mające na celu zminimalizowanie uciążliwości związanych z jego działalnością dla sąsiednich nieruchomości mieszkalnych, ale jest on zasadniczo bez znaczenia albowiem działania te nie doprowadziły do zmniejszenia poziomu hałasu do takiego poziomu, który odpowiadałby dopuszczalnemu na podstawie obowiązujących norm i tym samym umożliwiłyby zlikwidowanie obszaru ograniczonego użytkowania utworzonego dla lotniska P. – Ł. w P..

Bez wątpienia wprowadzenie ochrony zagwarantowanej ustawą o ochronie środowiska nie zmniejszyło uciążliwości spowodowanej sąsiedztwem lotniska lecz umożliwiło dochodzenie roszczeń mających na celu zwrot nakładów na rewitalizację akustyczną nieruchomości. D. lotniska z uwagi na ważny cel społeczny została zaaprobowana przez ustawodawcę w zamian za możliwość pieniężnej rekompensaty dla osób nie mogących sprzeciwić się tej działalności, a obowiązek dostarczenia tej rekompensaty spoczywa na podmiocie korzystającym z lotniska. Nieusuwalne lecz z uzasadnionych względów konieczne przekroczenie standardów ochrony środowiska wymaga bowiem legalizacji

odpowiednim aktem prawa miejscowego. Twierdzenie pozwanego, że hałas wokół lotniska występował już wcześniej i powodowie wini ten fakt uwzględnić dochodząc swoich roszczeń nie podważa w żaden sposób uprawnienia do zwrotu nakładów na zapewnienie właściwej ochrony akustycznej ich budynków z tytułu wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Oceniając zasadność roszczenia powodów w zakresie nakładów na ich nieruchomości dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego stwierdzić należy, iż przepis art. 136 ust. 3 Prawa ochrony środowiska wyraźnie stanowi, iż tylko w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkoda, o której mowa w art. 129 ust. 2 wskazanej powyżej ustawy, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Ugruntowany w orzecznictwie jest pogląd, że odszkodowanie powinno obejmować koszty przystosowania istniejących budynków w taki sposób, aby w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej zapewniony był właściwy klimat akustyczny niezależnie od tego, czy nakłady na rewitalizację akustyczną zostały poniesione w całości, w części, czy też wcale tak jak u powodów którzy nie ponieśli żadnych nakładów po wprowadzeniu strefy. .

Wyżej wskazany art. 136 ust. 2 Prawa ochrony środowiska nie zawęża wypłaty odszkodowania do kosztów poniesionych w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie, lecz wskazuje tę sytuację jako dodatkowy element szkody.

Odmierna interpretacja wprowadzałaby zróżnicowanie właścicieli na bardziej rzutkich i zamożnych, lub mających wiedzę z dziedziny akustyki, lub budownictwa, którzy załatwili i opłacili materiały, fachowców i dokonali stosownych nakładów, aby ochronić swe mieszkania przed hałasem i właścicieli, którzy nie mają wiedzy jakich konkretnie nakładów trzeba dokonać i nie mają dostatecznych możliwości finansowych, aby te nakłady ponieść i ochronić przed hałasem zajmowane pomieszczenia wymagające ochrony akustycznej.

Jak wynika z opinii łącznej wykonanej przez biegłego sądowego z zakresu akustyki i dziedziny budownictwa oraz szacowanie nieruchomości tj. W. P. i Z. B. w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla L. P. – Ł. nieruchomości powodów wymaga nakładów akustycznych w celu dotrzymania norm izolacyjności akustycznej poprzez wymianę okien, drzwi balkonowych oraz wymiany wentylacji. Koszt wymiany stolarki okiennej, wykonania instalacji wentylacyjnej wraz z kosztem robót przygotowawczych i wykończeniowych wynosi 76.342,15 złotych dla każdego z segmentów budynku powodów. W konsekwencji każdy z segmentów budynku położonego przy ulicy (...) (odrębnie dla położonego przy ulicy ...) i odrębnie dla znajdującego się przy ulicy ...) w P. wymaga poniesienia nakładów na kwotę po 76.342, 15 złotych.

Jak już wyżej wskazano biegli w swojej opinii oparli się na normie pomiarów akustycznych (...)i na tej podstawie obliczyli wartość nakładów koniecznych dla budynków powoda. Strona pozwana kwestionowała wybór tejże normy, wnosząc o wykonanie na tę samą okoliczność drugiej opinii, podnosząc głównie, że biegli sądowi powinni uwzględnić normę(...).

Nie ma jednak wątpliwości, że budynek powodów powinien spełniać wymogi obu norm i z '2' i z '3'. Wystarczające w tej sytuacji było wyliczenie wysokości nakładów zgodnie z normą '3' bo ta wysokość wyznaczała minimalny próg żądań powodów i wyboru czy na tą wartość powodowie się zgadzają czy też domagają się ustalenia jeszcze wysokości nakładów przy uwzględnieniu normy z '2'. Wskazać w tym miejscu należy, że nawet przy wykonaniu takiej drugiej opinii, stronie powodowej przysługiwałby wtedy możliwość zmiany pierwotnie dochodzonego roszczenia oraz wyboru zasądzenia kwoty wskazanej w łącznej opinii biegłych W. P. oraz Z. B., czego dokonali w piśmie z dnia 11 stycznia 2018 r. (k.1094) albo w opinii, w której zastosowanie znalazłaby norma PN-B - (...) -02:1987, która mogłaby być wyższa. Z tego jednak świadomie zrezygnowali z uwagi na kolejne wysokie koszty i długi czas trwania procesu., bowiem jeśli w drugiej opinii z uwzględnieniem normy z '2', wartość nakładów wyliczona by na niższą kwotę, powodowie mieliby prawo dochodzić zasądzenia i tak tej wyższej kwoty tytułem nakładów koniecznych na rewitalizację akustyczną ich budynków wyliczonej przez biegłych w tej sprawie stosownie do normy z '3'. Nadto, jak już wyżej wskazano opinia biegłych wydana w niniejszej sprawie była jasna, precyzyjna oraz nie budziła wątpliwości Sądu. Wobec powyższego,

wniosek pozwanego o przeprowadzenie opinii innych biegłych z dziedziny akustyki i budownictwa oraz szacowania nieruchomości nie wniósłby nic nowego do sprawy, zmierzając jedynie do przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd zasądził od pozwanego ww. kwotę, odpowiednio dla każdego z powodów, w tym na rzecz B. Z. (4) kwotę 76.342, 15 złotych, a na rzecz J. R. i S. R. kwotę 76.342, 15 złotych – **o czym Sąd orzekł w pkt 1 i 2 wyroku.**

O odsetkach ustawowych od zasądzonej należności głównej w pkt 1 i 2 sentencji wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym, a zatem staje się ono wymagalne, z uwagi na brzmienie przepisu art. 455 k.c., po wezwaniu dłużnika do zapłaty.

Za datę początkową odsetek ustawowych w zakresie pierwotnego żądania pozwu, tj. co do kwoty 25.000 zł Sąd ustalił na dzień następny po wniesieniu pozwu, tj. od 1 marca 2014r. Już bowiem w tej dacie pozwany pozostawał w opóźnieniu w zapłacie żądanego przez powodów odszkodowania. Jednocześnie Sąd wskazuje, że w związku za zmianą odnośnie nomenklatury odsetek obowiązującej od 1 stycznia 2016 r., od tejże daty zasądzono odsetki ustawowe za opóźnienie.

Wskazać w tym miejscu należy, że powód rozszerzył powództwo w zakresie zwrotu nakładów koniecznych w piśmie z dnia 11 stycznia 2018 roku, a więc dopiero po wykonaniu łącznej opinii biegłych z dziedziny akustyki i budownictwa. Doręczenie tego pisma stronie pozwanej nastąpiło w dniu 11 stycznia 2018 roku. Powodowie rozszerzyli swoje żądanie o kwotę 51.342, 15 zł, w konsekwencji czego za datę początkową, od której powinny być naliczane odsetki ustawowe za opóźnienie od tejże kwoty Sąd przyjął na dzień 11 stycznia 2018 roku. Tym samym roszczenie powodów co do części odsetek ustawowych w zakresie rozszerzonego powództwa za okres od dnia 1 marca 2014 roku do dnia 11 stycznia 2018 roku podlegało oddaleniu – **o czym Sąd orzekł w punkcie 3 sentencji wyroku.**

O kosztach procesu Sąd orzekł na postawie art. 98 § 1-3 k.p.c. (zasada odpowiedzialności za wynik procesu). Na tej podstawie wobec uznania pozwanego za przegrywającego proces Sąd obciążył go kosztami procesu i stosownie do art. 108 § 1 k.p.c. pozostawił ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu – **o czym orzeczono w punkcie 4 sentencji wyroku.**

SSO Hanna Flisikowska